

Skoftebyskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Grundskolan Förskoleklass till år 6 och fritidshem

Läsår: Året 2017

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Grundskolan Förskoleklass till år 6 och fritidshem

Ansvariga för planen

Rektor

Vår vision

Skoftebyskolan ska vara en skola där alla elever ges lika villkor oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Skoftebyskolan ska vara en skola där elever inte blir utsatta för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

Skoftebyskolan ska vara en skola där elever är delaktiga i arbetet med likabehandlingsplan/ plan mot kränkande behandling. Elevernas deltagande skall anpassas utifrån ålder och mognad.

Planen gäller från

2017-01-01

Planen gäller till

2017-12-31

Läsår

Året 2017

Elevernas delaktighet

Vi lyssnar av eleverna samt genomför en trivselenkät inför omarbetningen av planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vi lyssnar av föräldrarna genom att ställa frågor på utvecklingssamtalen.

Personalens delaktighet

Genom diskussioner lyfter vi mönster och diskuterar händelser som sker. Personalen ser tillbaka på sina egna anteckningar om händelser under den tid som planen gäller.

Förankring av planen

Värdegrundsarbetet är dagligt. Det tas upp i samtal med eleverna, på Elevrådet och diskuteras under året i personalgruppen och hos EHT. Planen tas upp på föräldramöten och finns tillgänglig på hemsidan samt i vårt bibliotek för utlåning och kopiering.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Föregående plan utvärderades under konferenstid 2016-06-09, samt i arbetslagen under december månad. Eleverna har deltagit via samtal och trivselenkät.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Samtliga lärare, fritidspersonal och elever.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Utvärderingen visar på att de mål som var uppsatta i tidigare plan har arbetats med under året. En del områden är i behov av fortsatt arbete och utveckling för att nå målen och kommer att läggas in i 2017-års plan.

Ett flertal åtgärder var inte tillräckligt specificerade vilket gör åtgärderna svåra att utvärdera. I fortsättningen bör mer tydliga mål formuleras med konkreta åtgärder för att underlätta för elever och personal att genomföra samt utvärdera.

Årets plan ska utvärderas senast

2017-12-31

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Genom att titta tillbaka och i arbetslagen diskutera hur årets arbete varit utifrån målen. Eleverna får i samtal bidra med sina värderingar och upplevelser.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor

Främjande insatser

Det främjande arbetet syftar till att förstärka respekten för allas lika värde samt skapa en trygg skolmiljö för eleverna. Arbetet bedrivs kontinuerligt, riktas till alla och görs utan förekommen anledning.

Arbetet omfattar diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Demokrati och värdegrund

Mål och uppföljning

Skoftebyskolan verkar för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter.

Personal på skolan och fritids strävar efter att stärka eleven och gruppen samt låta alla elevers talan komma fram.

Uppföljning sker i samtal med elever samt i arbetslagen.

Insats

- Vi arbetar med demokratiska processer i klassrummet.
- Kontinuerliga klass-, elev-, mat-, miljö-, och fritidsråd.
- Vi diskuterar och betonar vikten av respekt för varandras olikheter och åsikter.
- Under lektions- och fritidstid sker ett fortlöpande arbete för att belysa värdegrundsfrågor samt förankra respekten för allas lika värde.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Ständigt pågående

En trygg och utvecklande miljö

Mål och uppföljning

Utveckla en skol- och fritidsmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Uppföljning sker i samtal med elever samt i arbetslagen.

Insats

- Fadderverksamhet mellan årskurserna.
- Åldersblandade temaarbeten och gemensamma aktiviteter som exempelvis "kompisdagen", julmarknad, skoljoggen och andra evenemang och tillställningar för att främja kamratskap över åldersgränserna.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Ständigt pågående

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Planerade samtal

En del av kartläggningen har bestått av planerade samtal med enskilda elever, i ringsamtal med eleverna, i elevrådet, under utvecklingssamtal med elev och vårdnadshavare, personal på KU-dag samt i elevhälsoteamet. Syftet är att få information om hur eleverna upplever sin studiemiljö, arbetsro, trygghet och trivsel.

Trivselenkät

Under höstterminen genomför alla klasser samt fritidshem en trivselenkät för att kartlägga elevernas trygghet och trivsel i skolan och på fritids. Enkäterna analyseras av trygghetsteamet för att identifiera risker att åtgärda. Trivselenkäterna besvaras anonymt. Syftet är att få information om elevernas upplevda trygghet samt trivsel i skolan, som studieklimat och studiemiljö. Genom trivselenkäten kan skolan och fritids undersöka om eleverna upplever diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling i skolan eller på fritids samt om personal tar sitt ansvar för att förhindra detta.

Incidentrapporter

En del av kartläggningen kan bestå i att gå igenom föregående års dokumentation av incidenter om kränkande behandling och trakasserier. Detta för att identifiera eventuella mönster för när incidenterna sker.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Eleverna blir involverade i de kartläggningsmetoder som redogörs ovan: planerade samtal samt trivselenkäter.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Under diskussion på AT.

Resultat och analys

Från de kartläggningsmetoder som använts kommer det fram att många elever upplever att det inte alltid får hjälp att lösa konflikter av vuxna ute på rasten. Till största delen upplever eleverna att de har någon vuxen på skolan de känner att de kan prata med om det hänt något. När vi tittat tillbaka på incidenter från föregående år kan man se att övervägande incidenter handlar om kränkande behandling. Flertalet har skett under undervisningsfri tid så som under raster eller förflyttningar.

En stor del av eleverna upplever att det ibland är lugn och ro under lektionstid. I kartläggningen framkommer det även att de flesta eleverna upplever att läraren säger ifrån om någon stör studieron.

De plaster som framstår som mest otrygga är:

- Skogen
- Fotbollsplanen
- Svackan
- Kullen
- Rutschkanan
- Kojan i skogen
- Gaveln vid huset/matsalen
- Kompisgungan

Utifrån kartläggningsmetoderna på fritids framkommer det att många barn upplever att de själva eller att de uppfattar att andra blivit retade under fritidstid. De platser som framstår som mest utsatta och otrygga är svackan, kullen och skogen.

Förebyggande åtgärder

Det förebyggande arbetet omfattar sådant som framkommit och identifierats som risker i en kartläggning. Arbetet ska bidra till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Arbetet omfattar diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Rastverksamhet

Mål och uppföljning

Rasten är ett tillfälle fritt från kränkningar, diskriminering och trakasserier.

Rasten är ett tillfälle då eleverna ska vara trygga och ha möjlighet till lek och återhämtning.

Utvärderas genom att vi går igenom incidenter och kränkingsanmälningar samt genom trivselenkät för eleverna.

Åtgärd

- Utomhusgruppen ser över och följer upp utomhusmiljön för eleverna.
- Eleverna genomför en enkät över utomhusmiljön.
- Ökad och aktiv vuxennärvaro.
- Se över rastvärdsschema samt sätta upp scheman i fönster.
- Uppmärksamma otrygga platser på skolgården.
- Utveckla ordnade rastaktiviteter.

Motivera åtgärd

Ökad och aktiv vuxennärvaro hjälper till att förebygga händelser som är negativa för eleverna. Ordnade rastaktiviteter fångar upp ensamma barn och skapar tillfällen för nya kamratskaper.

Ansvarig

Rektor, fritids- och skolpersonal, utomhusgruppen

Datum när det ska vara klart

2017-12-31

Konflikthantering

Mål och uppföljning

Få en tydlig struktur på hur skol- och fritidspersonal agerar vid konflikter.
Uppföljning sker i samtal i arbetslag samt genom trivselenkät för eleverna.

Åtgärd

- Arbeta fram en konflikthanteringsmodell.

Motivera åtgärd

Om personal agerar på ett liknande sätt vid konflikter ökar känslan av trygghet för eleverna att få stöd och hjälp i konfliktsituationer. Att det för ny personal ska finnas stöd i hur skolan och fritids agerar vid konfliktsituationer.

Ansvarig

Rektor, fritids- och skolpersonal, trygghetsteamet

Datum när det ska vara klart

2017-12-31

Studiero och trivsel

Mål och uppföljning

Öka ett gott klimat på skolan och fritids.
Uppföljning sker i samtal i arbetslag samt genom trivselenkät för eleverna.

Åtgärd

- Lärare följer gemensamma rutiner för lektioner.
- Upprätta ett gemensamt värdegrundsdokument för skolan och fritids som förankras och synliggörs hos personal och elever.

Motivera åtgärd

Med hjälp av gemensamma rutiner under lektionstid samt tydliga och gemensamma trivselregler för skola och fritids skapas en trygg miljö och ett gott klimat för eleverna.

Ansvarig

Rektor, fritids- och skolpersonal, trygghetsteamet

Datum när det ska vara klart

2017-12-31

Rutiner för akuta situationer

Policy

Då skolan får reda på att någon har blivit kränkt agerar vi skyndsamt enligt våra rutiner.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Personal, föräldrar eller andra barn uppmärksammar att elev blir kränkt. Personal som får kännedom om konflikt/hotfull situation/kränkning skall ingripa och informera rektorn. Berörd personal informeras om händelsen.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Rektor, specialpedagog, kurator och klasslärare.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Kränkningen rapporteras till rektor från personal, vårdnadshavare, elev eller annat barn via telefon, mail eller muntligt. Samtidigt informeras vårdnadshavare till inblandade elever av den personal som fått kännedom om det eller klasslärare.

Rektor gör en anmälan till huvudman och kontaktar klasslärare och/eller den personal som fått kännedom om kränkningen. Rektor utser en personal som ansvarar för utredningen, den personal som fått kränkningen till sig eller klasslärare om inte annat bedöms mer lämpligt.

Den/de utsedda personerna bestämmer ett lämpligt datum och tid då samtalen med berörda elever ska hållas.

Personalen utgår ifrån blankett "Dokumentation vid trakasserier eller kränkande behandling".

Syftet med samtalen är att få en objektiv och tydlig bild av händelsen samt att stötta alla berörda elever.

Personalen börjar att samtala med eleven som varit utsatt eller kränkt.

Därefter sker samtal med övriga inblandade elever. Är de flera inblandade elever har personalen enskilda samtal.

Efter samtalen görs en återkoppling till vårdnadshavarna.

Efteråt sammanställs samtalen utifrån analys och åtgärder. Vid behov kan även kontakt tas med trygghetsteamet och/eller elevhälsoteamet.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Samma rutiner som gällande elev, men i dessa fall hålls samtalen av rektor.

Rutiner för uppföljning

Uppföljning planeras och utförs efter 2-3 veckor efter inledd utredning.

Då görs nya samtal med den som utsatts för kränkning och övriga inblandade elever.

Efter samtalen görs en återkoppling till vårdnadshavarna.

Vid behov hålls ett uppföljningsmöte med elever och vårdnadshavare för att se att allt fungerar efter ytterligare 2-3 veckor.

I de fall då kränkningarna inte upphört eller det på något sätt inte fungerar kring elevens situation lämnas ärendet över till trygghetsteamet för vidare arbete.

Om allt fungerar avslutas ärendet och dokumentationen färdigställs. Rektor skriver under dokumentet och skickar vidare till områdeskontoret för arkivering.

Rutiner för dokumentation

För dokumentation används blanketten "Dokumentation vid trakasserier eller kränkande behandling". Färdig rapport diarieförs samt lämnas en kopia till rektor.

Ansvarsförhållande

Rektor ansvarar.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]